

Izbija vsak četrtek
in velja s poštno
ured in v Mariboru
s pošiljanjem na doma
za leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
opremljena v tiskarni
na. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Določniki katol. tis-
karskega društva do-
lžujejo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrtice,
če se natisne enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede opoldne.

Štev. 21.

V Mariboru, dne 21. maja 1903.

Tečaj XXXVII.

Naša izobraževalna društva.

Brezdvomno so naša politična društva in naša gospodarska podjetja v organizaciji slovenskega naroda na Spodnjem Štajerskem velikega pomena, toda oni del ljudstva, katerim so namenjena, bo nastopal v njih še le tedaj samostojno in odločevalno, kadar bo imel za njih vodstvo in za delovanje v njih dovolj izobrazbe. Ne povzdiguje človeka, ako se na političnih shodih, prirejenih za kmetško ljudstvo, le malokje upa nastopiti tudi kmet ter izraziti misli, ki se porajajo med njegovi tovariši. Še žalostnejše je, da mora naš kmet pri mnogih posojilnicah, ako hoče vzeti posojilo, moledovati pri odvetnikih ali notarjih, da mu proti plači naredijo prošnjo, ker mu jih ljudomila posojilnica noče, sam pa jih ne zna narediti. To sta samo dva slučaja iz brezštevila, kjer se pokazuje pri današnjih razvitih in zapletenih družabnih razmerah za naše ljudstvo nujna potreba širneje izobrazbe. Zato mislimo, da so v sedajnem času za pravi napredek in osamosvojitve slovenskega ljudstva predvsem potrebna izobraževalna društva, seveda delavna izobraževalna društva. Kadar govorimo o izobraževalnih družtvih, mislimo vsa različno imenovana nepolitična društva kakor so: bralna društva, izobraževalna in čitalnice.

Na drugem slovenskem katoliškem shodu so zborovalci iz vseh krajev naše domovine sprejeli sklep, da se naj naša domovina prepreže s celim omrežjem katol. izobraževalnih društev, da se naj vsaj v vsaki župniji ustanovi kako katoliško izobraževalno društvo.

In da se ta sklep prej oživotvori, sklicala je »Zveza katol. slov. nepolitičnih društev« v Ljubljani lansko jesen shod, na katerem so govorniki navduševali za snovanje enakih društev, zajedno pa nam je »Zveza« dala tudi v knjižici »Poročilo o I. shodu katol. slov. nepolitičnih društev« točna navodila za njih ustanovitev.

Ker pa bi bilo za »Zvezo« pretežavno delo, voditi in skrbeti za vsa društva po Slovenskem, izvolili so za posamezne pokrajine pomožne odbore. Tudi za Štajersko se je izvolil tak odbor, ki se je zadnji četrtek tudi sestavil na način, kakor poročamo med novicami. Prej se to zaradi različnih pomislekov glede razmerja naših društev do osrednjega »Zvezinega« odbora ni moglo zgoditi. Pomožni odbor se je postavil na to stališče:

»Vsako izobraževalno društvo na Spod. Štajerskem, ki hoče pristopiti k »Zvezi«, naznani svoj pristop po tajniku štajerskega pomožnega odbora. Ta pomožni odbor daje za Štajersko vsem »Zvezinim« društvom navode za njih notranje delovanje, do njega se naj obračajo vsa društva in vsi, ki hočejo ustanoviti enaka društva. Doneski se naj vplačujejo po možnosti v visokosti, kakor je določila »Zveza«, in sicer blagajniku pomožnega odbora za Štajersko.«

Stališče, ki ga je zavzel pomožni odbor, bo gotovo razpršilo našim za ljudsko izobrazbo navdušenim možem vse pomisleke in brez obotavljanja bodo sedaj pristopili k »Zvezi«, ki bo pod svojo zastavo združevala, vodila in branila nepolitična društva cele, širne Slovenije.

Državni zbor.

Dunaj, 17. maja 1903.

Nemiri na dunajskih visokih šolah.

Nemški narodni visokošolci so napravljali velike nemire ne le samo na visokih šolah, temveč celo na ulicah dunajskega mesta tako, da niso bili varni pred napadi mimogredoči. Pred vsem so napadali v svoji surovosti one visokošolce, ki se po svoji noši razločujejo od drugih študentov kot katoliki. Kakor smo že naznanili, vršila se je v petek 15. majnika razprava o odgovoru, katerega je dal minister dr. Hartel na nekatere tuzadevne interpelacije. Obsojali so v poslanski zbornici pruske dijak in branili katoliške visokošolce krščansko socialni in katoliški poslanci dr. Weisskirchner, Stein, dr. Ebenchoch; napadali so pa nemško narodni in pruski poslanci Berger, dr. Löker, in Stein katoliške visokošolce. Cela seja se je samo s to razpravo potratila. Na vseučiliščih v Nemčiji, kjer je velika večina prebivalstva protestantska, nihče ne napada katol. visokošolca. Iste pravice, katere zavajajo protestantski dijaki, imajo enako tudi katoliški visokošolci. Vse drugače pa je pri nas v Avstriji, kjer je ogromna večina prebivalstva katoliška. Sin katoliških starišev ne sme pokazati katoliškega prepričanja pred svetom.

Politični ogled.

Ceški narodni svet. Kakor Nemci ustanove tudi Čehi na Češkem narodni svet.

Listek.

Prvo sveto obhajilo.

Dogodbica; pisal I. V.

Bila je nedelja, dan Gospodov. Nebo je bilo jasno in čisto, zrak svež in prijeten. Tam na zapadu so se vlačile raztresene bele meglice, kakor da bi se pasla jagnjeta. Polagoma so se tudi te poizgubile. Solnce, ljubo pomladansko solnce je ravnokar izplavalo na nebeski obok in ob njegovih žarkih se je bliščala rosa na travi in cvetlicah v raznobarnih bojah, da se je zdelo, kot bi bile posute z najlepšimi biseri. Veličastno in mikavno so vabili zvonovi s stolpa lin ljudi v cerkev ter naznanjali, da je danes slovesen dan.

V cerkvi sami je bilo že natlačeno polno ljudstva. Vsi pogledi so bili nepremično obrnjeni k oltarju. Na mnogih obrazih je sijala radost; bili so obrazi starišev, katerih otroci danes prvokrat pristopijo k mizi Gospodovi.

Kdo bi se ne radoval pri tem pogledu na nedolžna bitja, na snežno-belo obleko deklet z vencu na glavah in s svečami v rokah, na svatovska oblačila dečkov s šopki iz prvih pomladanskih rož? Kdo ne bo blagroval srečnih starišev?

Pri tem pogledu se nam vzbudijo spomini na srečna mladostna leta. Živo mi je stopila pred oči dogodbica, katero hočem tu cenjenim bralcem podati.

* * *

Vem, da ne bo manjkalo radovednežev, ki bodo vpraševali, kje se je to godilo, vendar vkljub temu ne izdam ničesar; že zaradi obljube ne, katero sem storil pripovedovalcu, sivemu starčku, da kraj in prava imena zamolčim. Toliko je gotovo, da se je godilo nekje.

Bilo je nekega večera. Ležal sem ravno pod hruško ter gledal zvezde, ki so se jele prižigati, kar pride počasi, opiraje se na močno palico — brez nje ga nisem nikdar videl — stari Lovro in se vsede zraven mene. Pogovarjala sva se to in ono, kar se zamisli, potegne nekolikokrat iz vivčeka in dé s čudnim, zamolklim glasom: »Sedaj bo ravno deset let, odkar se je obesil na onem hrastu Kružnikov Miha.«

Nekak čuden čut me je spreletel pri tej opazki in nehotem sem se ozrl na hrast ob križpotju, oddaljen od naju kakih tristo korakov. Ljudje so se ga ogibali celo po dnevi in pripovedovali, da pod hrastom in okrog njega straši. Jaz sicer nisem nikoli nič slišal

ali videl, vendar me pa ravno ni mikalo, da bi zahajal pod njegovo senco.

Pred desetimi leti se ljudje niso hrasta tako ogibali in bali; odkar si je pa jeden izmed vaščanov vzel na njem življenje, se ga ogiblje vse. Ko se je to zgodilo, sem bil še otrok, zato tudi nisem mogel nič gotovega zvedeti. Spominjal sem se komaj, da sem videl obešenega z začnelim, divjim obrazom, z dolgim jezikom, ki mu je molel iz ust, viseti na veji. Sedaj se mi je torej nudila prilika, zvedeti kaj novega. — Po kratkem molku vprašam:

»Lovro, povejte mi, zakaj se je Miha obesil in kaj je bilo vzrok. Ljudje govore razne reči, kar pa ni nič pravega.«

»Da«, obregnil se je starec nevoljno, »ako si kaka klepetulja kaj zmisli, potem brž pobero ljudje in to razširijo kakor blisk. Da bi se prepričali o resnici, za to jim je malo mar.«

Ker sem videl starca tako nevoljnega, nisem hotel več spraševati. Opazil sem, da mu ti spomini obnavljajo nekdanje rane. Precej časa sva ležala pod drevsom; jaz brojil zvezde in premišljal o Mihi, on pa je kadil, da so vstajali nad njegovo glavo oblaki in so se delale na njegovih licih globoke gube. Po dolgem molku reče prijazneje: »Ne zameri, mladi prijatelj! Neljubi spo-